

УДК 929:930(477)

Л. М. Тептюк,
О. С. Худолей

НАУКОВИЙ ШЛЯХ ВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРІОГРАФА В. С. ІКОННИКОВА (1841 – 1923 рр.)

У статті досліджується життєвий та науковий шлях знаного українського історика Володимира Іконникова. Розглядається його науковий доробок та внесок у розвиток освіти в Україні.

Ключові слова: *Університет Св. Володимира, науково-педагогічна спадщина, лекції, програми курсів, неопубліковані дослідження.*

Дослідження особистості є актуальним для сучасної історичної науки, адже саме особистість творить історію. Одним із відомих та талановитих істориків України XIX – початку XX століття був Володимир Степанович Іконников (1841 – 1923) – професор імператорського Університету Св. Володимира та один із перших академіків Української академії наук. Обрання вченого академіком Української академії наук свідчить про визнання заслуг видатного дослідника, який зробив значний внесок у розвиток історичної науки і своєю прогресивною діяльністю на Україні сприяв становленню вищої освіти. За 53 роки наукової та педагогічної діяльності у сфері історичної науки він опублікував близько 700 ґрунтовних наукових досліджень.

Метою статті є характеристика наукової діяльності В. С. Іконникова та його внеску у розвиток вітчизняної освіти.

Були використані такі методи дослідження: метод порівняння, історико-хронологічний метод, метод узагальнення фактичного матеріалу, метод періодизації.

Для розвитку історіографічної науки в Україні в XIX – поч. XX ст. значну роль відіграв В. С. Іконников. Важливе значення для вивчення вказаної проблеми мають наукові студії І. Н. Войцехівської, В. І. Ульяновського, Р. А. Кіреєвої, А. А. Колесникова. У своїх працях автори приділили увагу біографії, науковим надбанням, педагогічній діяльності вченого.

В. С. Іконников народився у Києві, навчався в Київському кадетському корпусі (1852 – 1861), здобув вищу освіту на історико-філологічному факультеті Київського університету (1861 – 1865). Багаторічна педагогічна діяльність ученого була міцно пов'язана з середніми та вищими навчальними закладами Києва, Харкова, Одеси: 1866 – 1867 рр. у званні приват-доцента він читав лекції з російської історії на історико-філологічному та юридичному факультетах Харківського університету; в 1867 р. викладав російську історію та географію в гімназіях Одеси, а потім в Новоросійському університеті, захистив тоді магістерську, а через два роки – докторську дисертацію; 1870 р. – був обраний екстраординарним професором Новоросійського університету, а в 1871 р. – ординарним професором Київського університету. Свою

професійну діяльність В. Іконников пов'язав із науковою роботою у сфері історії і безпосередньо з викладанням у навчальних закладах. Учений прагнув передати молодому поколінню якомога більше знань. В. Іконникова важко назвати неперевершеним лектором: він досконало володів матеріалом, але його манера читання лекцій не викликала захоплення. Студенти Університету Св. Володимира називали його суцільним посиленням через те, що його лекції були перенасичені бібліографічним матеріалом. Ще молодим науковцем він захоплювався історією і активно працював над нею все життя. З ранніх студентських листів В. Іконникова видно, що в майбутньому на погляди дослідника в царині історичної науки мав досить великий вплив М. Костомаров, який викладав в Університеті Св. Володимира в 1846 – 1848 роках. Для студента В. Іконникова він був взірцем викладача. У листі, адресованому другу дитинства, В. Іконников описав події, що відбувалися в квітні 1864 року, через які М. Костомарову не дозволили більше читати лекції в університеті. Тоді М. Костомарова з ініціативи та за наполяганням студентської сходки було обрано викладачем кафедри російської історії, але міністерство його кандидатуру не затвердило. В. Іконников зазначав з цього приводу: «Він сепаратист, він буде проповідувати свої ідеї, зіпсує покоління, – так кричать поліціанти-професори, для яких похвала керівництвом краще, ніж чесне слово. В інших прокинулася заздрість і вони говорять, що М. Костомаров списався і вони не розуміють, як його можна читати. О, старці, що посивіли на кафедрах, вам шкода співчуття для людини, яка стоїть вище вас!» [1, арк. 2].

Загалом, якщо оцінювати ранні твори В. Іконникова, можна констатувати, що він знаходився під значним впливом ідей М. Костомарова, поділяв його переконання. Молодий учений не сприймав твердження про те, що М. Костомаров руйнував історичні ідеали, за якими вже не можна виховувати молоде покоління. Листи В. Іконникова до вченого є свідченням духовної спорідненості істориків [2, с. 15].

На час навчання В. Іконникова в Університеті Св. Володимира з професорів-істориків залишився тільки О. Ставровський (1809 – 1882), який викладав всесвітню історію. Якість лекційного курсу була посередньою [3, с. 25] І саме відсутність серед викладачів справжніх професіоналів стала причиною того, що В. Іконников надавав особливого значення самоосвіті. Науковий світогляд вченого формувався переважно під впливом німецьких філософів Гегеля [4, арк. 3], Шлейдена, Фогта та ін. А особливе захоплення у нього викликав німецький учений Ф. Шлоссер (1776 – 1861). Молодий дослідник повністю пройнявся ідеями Ф. Шлоссера, його поглядами як на історію, так і на людське життя. Головне, що запозичив В. Іконников у Ф. Шлоссера, – погляд на історію як єдиний всесвітній процес. Ця думка притаманна практично усім історичним працям вченого. Ще студентом він надрукував працю «Кто был первый Самозванец?» приводом для написання якої стало видання студії М. Костомарова «Кто был первый Лжедмитрий?». Багато років по тому М. Коялович у дослідженні «История русского самосознания по историческим памятникам и научным сочинениям»

підкреслив, що це одна з ранніх праць історика й найбільший гріх автора, маючи на увазі те, що в творі автор припускає можливість уникнення смерті царевичем Дмитром в Угличі [5, с. 3].

По закінченню Університету Св. Володимира (1861 – 1865) та складання екзаменів з усіх предметів, що читались на факультеті, 1 червня 1865 року В. Іконников був удостоєний стипендії кандидата історико-філологічного факультету. А 5 жовтня того ж року його зараховано в стипендіати для підготовки на звання професора кафедри російської історії. Саме з того часу й бере початок його багаторічна педагогічна діяльність у середніх та вищих навчальних закладах Києва, Харкова, Одеси. Так, у 1865 – 1866 роках вчений викладав історію в Київській військовій гімназії та історію загальної літератури в Київському інституті шляхетних дівчат.

Педагогічна діяльність молодого історика в Університеті Св. Володимира почалась не зовсім вдало. На початку 1866 – 1867 учбового року він прочитав дві пробні лекції: одну на тему «О причинах возвышения Москвы», запропоновану факультетом, другу – «Очерк общественного состояния России перед реформой Петра Великого» (інший варіант – Общественное движение в Московском государстве в XVII в.) – за власним вибором [6, с. 21]. На думку тодішнього ректора університету К. Мітюкова, В. Іконников дозволив собі ліберальні висловлювання, які й визначили долю вченого. На думку професора В. Ульяновського, університетське керівництво з різних причин на різних рівнях (попечитель, ректор, декан) та професор, який керував кафедрою російської історії (О. Ставровський), були налаштовані проти В. Іконникова як історика, що має схильність до свободи висловлювання власних думок. До викладання його не допустили.

В. Іконников змушений був поїхати до Харкова, де у 1866 – 1867 роках працював на посаді приват-доцента [7, арк. 2]. Він також викладав ще окремих курс для юристів. Саме тут він прочитав свою першу лекцію з історіографії «Очерк разработки русской истории в XVIII веке», яку присвятив Ганні Леопольдівні Родзевич, та «Общественные деятели в России перед реформой Петра Великого». Лекції відбулися успішно, а перша лекція того ж року навіть була видана окремим відбитком [8]. Такі події мали для молодого науковця важливе значення, зокрема для майбутньої роботи над фундаментальними працями. Харків та Харківський університет зіграли важливу роль у формуванні особистості історика. Це був час його становлення, визначення кола наукових інтересів, вибір ним проблем дослідження.

У Харківському університеті російську історію викладав професор Зенін, який мав право приймати магістерські іспити, що було важливим для дослідника. Але через раптову смерть Зеніна В. Іконников втратив свій шанс скласти іспити в Харкові. Неприємності переслідували В. Іконникова й у викладацькому колективі університету в особі братів Лавровських, які були недоброзичливо налаштовані проти вченого.

Загалом історик встиг прочитати в Харківському університеті 80 лекцій: етнографічний огляд руських земель, історію Південної, Новгородської, Московської Русі зі спеціальним оглядом джерел. Конспект 43 лекцій

«Русской истории» за 1866 – 1867 роки був записаний студентом Володимиром Альбрехтом [9, арк. 99], виправлений автором і літографічно виданий після від'їзду В. Іконникова до Одеси. Рукопис конспекту знаходиться в особовому фонді професора в Інституті рукопису Національної Бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Складається він із п'яти зошитів обсягом 99 аркушів. Курс лекцій неповний. Про один із примірників цього курсу писав професор В. Ульяновський, який віднайшов у Санкт-Петербурзькому філіалі архіву Російської академії наук відомості про 48 лекцій «Русской истории» [6, с. 28] В. Іконникова.

Час перебування історика в Харківському університеті став періодом випробувань власних сил як у науковій сфері, так і у викладацькій. Саме тут він прочитав свій перший курс історії Росії, основу якого склали 12 томів історичних досліджень С. Соловйова, доповнені новітніми даними. Учений так характеризував свій погляд на історію С. Соловйова: Головне, що важливо в історії Соловйова, це – цілісність його історії, без переходів та перегорожок; у нього епоха йде за епохою, як продовження без будь-якого розриву [10, арк. 2]. В. Іконников наполягав на його об'єктивності як історика та на суто науковій манері викладу ним історичного матеріалу.

Незважаючи на переїзд до Одеси, а згодом назад до Києва, В. Іконников все життя підтримував тісні контакти з харківськими науковцями Д. Багалієм, М. Сумцовим [11, арк. 2], В. Саввою [12, арк. 12], В. Бузескулом [13, арк. 55] та ін. Епістолярна спадщина В. Іконникова свідчить про спільність їхніх наукових інтересів, щире повагу та співпрацю на ниві історичної науки. Але, від'їжджаючи з Харкова, науковець писав у листі до О. Кістяківського: З якими відчуттями я тепер – це просто затискає мене. Нічого вірного не залишив я позаду себе, нічого вірного немає попереду. Карпова вже обрали, хоча мене запевняють, що представлять і мою кандидатуру [14 арк. 1]. Задля з'ясування тогочасної ситуації, що склалась у Харкові, слід прокоментувати деякі події. В. Іконников мав вирушити до Одеси в Новоросійський університет, щоб скласти там магістерські іспити й захистити дисертацію. Від'їзд історика до Одеси прискорив заміщення вакантної посади Г. Карповим. Пізніше до В. Іконникова дійшли відомості, що в Харкові були незадоволені викладанням Г. Карпова, який згодом виїхав до Санкт-Петербурга.

До Харкова В. Іконников їздив у 1902 році для участі в Археологічному з'їзді, відвідав знайомі місця, старих друзів. Він навіть відновив стосунки з вченим П. Лавровським і подарував йому свою книгу про Київ (1905 р.) [6, с. 29].

Повертаючись до подій 1867 року, нагадаємо, що в Одесі В. Іконников склав магістерські іспити. Надалі історик працював викладачем географії в 2-й Одеській гімназії та викладачем російської історії та словесності у приватній Маріїнській жіночій гімназії [15, арк. 1].

Того ж року В. Іконников успішно захистив дисертацію на тему «Максим Грек» [16] і отримав ступінь магістра російської історії. Ця праця згодом була значно перероблена автором і вийшла друком у Києві другим виданням у 1915 році [17].

У 1867 році, у зв'язку зі звільненням доцента В. Більбасова, кафедра російської історії стала вакантною, і Рада історико-філологічного факультету Університету Св. Володимира запросила на цю посаду І. Лашнюкова і В. Іконникова. М. Максимович та О. Кістяківський посприяли переведенню вченого до університету [18, арк. 12.]. В. Іконников прочитав вступну лекцію під назвою «Общий взгляд на развитие науки русской истории», яка була опублікована в «Университетских известиях» [19] і вийшла окремим виданням. Цей крок став початком 50-річної діяльності вченого у цьому навчальному закладі. 23 лютого 1869 року його було обрано доцентом кафедри російської історії.

Від спільної діяльності істориків І. Лашнюкова та В. Іконникова в Університеті Св. Володимира залишилась програма, підписана обома доцентами й датована 19 грудня 1869 року. Ця програма була розроблена для іспитів на ступень магістра російської історії [20, арк. 1].

Після смерті професора І. Лашнюкова В. Іконникову довелося читати чимало різнопланових курсів, оскільки він ніс основне лекційне навантаження. У цей час вчений викладав курс історії Московської держави, історію Росії від найдавніших часів до правління Олександра I включно та паралельний курс історії Південно-Західної Русі (здебільшого історію українських земель) [21, с. 7].

Коли в 1870 році членом кафедри російської історії став В. Антонович, кафедральне навантаження було поділене між ним та В. Іконниковим. Не маючи в розпорядженні документів, важко напевно стверджувати наявність безпосередньої угоди між науковцями про розмежування ділянок як лекційних викладів, так і наукових студій [22, с. 178]. Проте з самого початку їх спільної викладацької діяльності В. Іконников читав курс історії Київської і Галицької Русі, етнографію та історію Північно-Східної Русі та Московської держави, історію Новгородської республіки, історію Росії в XVIII столітті та російську історіографію. Але не можна трактувати такий поділ буквально, адже не можливо повністю виключити один період при опрацюванні іншого. Наприклад, читаючи тему «История России с половины XV до конца XVIII века», ніяк не можна було оминати тему соціально-політичного та економічного розвитку України, зокрема з огляду на приєднання українських земель до Росії в результаті Переяславської Ради 1654 року й подальшого їхнього існування у складі Російської держави. Тому програма має пункти: «История малороссийского казачества XV – XVIII века», «История крестьянского сословия в Южной Руси с XV – XVIII века», «Города в Юго-Западной Руси». «Околичная шляхта» [23, арк. 1-2]. А ось у «Программе по русской истории XVII века» за 1882 рік вживається назва Україна, а не територія Юго-Западной Руси. Хоча вона написана не рукою В. Іконникова, але за його підписом. Текст програми переписав його студент. Вона містить такі положення: Общие и частные причины, вызвавшие движение в Украине при Б. Хмельницком. Положение поляков в Украине. Общее положение дел в Малороссии, Избрание в гетманы Выговского. Западная Украина (П. Дорошенко), Измена Брюховецкого и его борьба с Дорошенко, Избрание

гетманом Левобережної України Дем'яна Многогрешного. Ханенко. Судьба Дорошенка. Роль И. Мазепы. Не оминув історик у Программе по русской истории XVIII века і такий розділ як Движение Карла XII в Украину. Звісно, такі важливі сторінки української історії, описані В. Іконниковим, на тлі загального історичного полотна. Співпраця двох достойних вчених – В. Іконникова та В. Антоновича – була професійною.

У чернетці «В историко-филологический факультет мнение доцента Антоновича о возведении Иконникова в звание экстраординарного профессора по кафедре русской истории» виявляються два почерки. Один абзац належить В. Антоновичу, а решта – В. Іконникову. Це, власне, обґрунтування кандидатури В. Іконникова для затвердження на посаді екстраординарного професора. Цей документ можна, очевидно, трактувати як документ довіри до колеги, до його об'єктивності й професійних якостей.

У науковій кар'єрі В. Іконникова велике значення відігравав захист докторської дисертації «Опыт исследования о культурном значении Византии в русской истории» 9 листопада 1869 року в Новоросійському університеті [24]. А вже в 1871 році його обрано екстра-ординарним, а 5 листопада цього ж року – ординарним професором Університету Св. Володимира [25, арк. 650-652].

В 1870 – 1871 роках у Києві були відкриті систематичні публічні курси з природничих наук. Під впливом цих подій з'явилась думка про відкриття постійних загальноосвітніх курсів при Університеті Св. Володимира. З 1874 року В. С. Іконников виступив із публічними лекціями, у яких він торкався різних історичних аспектів, а також стану жіночого питання у Росії і закордоном. Інтерес до так званого питання був зумовлений безпосередньою участю науковця у становленні вищої жіночої освіти у Києві. Згодом цей інтерес вилився у порівняльно-історичний нарис Русская женщина накануне реформы Петра Великого и после нее, який вийшов друком 1874 року в Университетских известиях [26, с. 411-455].

Про великий авторитет В. Іконникова серед колег свідчить той факт, що з 1877 по 1880 рік та з 1883 по 1887 рік його обирали деканом історико-філологічного факультету Київського університету [15, арк. 1].

Отже, В. Іконников займався викладацькою діяльністю більше п'ятидесяти років і за цей час став автором понад семисот ґрунтовних наукових досліджень з історії України, Росії, джерелознавства, історіографії, києвознавства та ін. Учений був одним із організаторів і керівників Історичного товариства Нестора-літописця, головним редактором єдиного тоді вузівського періодичного видання «Университетские известия», деканом історико-філологічного факультету Університету Св. Володимира, академіком Російської та Української академій наук, дійсним і почесним членом майже усіх тогочасних історичних товариств та комісій. Займаючи ряд посад у системі вищої освіти України, вчений сприяв нагромадженню історичних знань, підготовці фахових кадрів.

Список використаних джерел:

1. Інститут Рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (далі – ІР НБУВ). – Ф. 46. – Спр. 377. – Арк. 2.
2. Иконников В. С. Кто был первый Самозванец? – К., 1866. – 56 с.
3. Куликова-Радзівілл О. А. Формування історіософії В. С. Іконникова (до постановки проблеми) // Історичний збірник. Історія, історіософія, джерелознавство. – К., 1996. – С. 142.
4. ІР НБУВ. – Ф. 46. – Спр. 373. – Арк. 3.
5. Иконников В. С. Кто был первый Самозванец? (по поводу сочинения Н. Костомарова Кто был первый Лжедмитрий?. – Спб., 1864) // Университетские известия. – 1865. – № 2. – Отд. 2. – С. 22 – 56; № 3. – С. 1 – 12.
6. Ульяновський В. І. Знаний і не знаний В. С. Іконников // Історичні портрети. – К.: Либідь, 2004. – 453с.
7. Архів Президії Національної академії наук України. – Ф. 1. – Спр. 168/34. – Арк. 2.
8. Иконников В. С. Очерк разработки русской истории в XVIII веке. Лекція приват – доцента імператорского Харьковского Университета. – Харьков. – 1867. – 27 с.
9. ІР НБУВ. – Ф. 46. – Спр. 615. – 99арк.
10. ІР НБУВ. – Ф. 46. – Спр. 615. – Арк. 2.
11. Центральний державний історичний архів України у м. Києві (далі – ЦДІАК України). – Ф. 2052. – Оп. 1. – Спр. 486-487. – 2 арк.
12. ЦДІАК України. – Ф. 2058. – Оп. 1. – Спр. 236-242. – 12 арк.
13. ІР НБУВ. – Ф. III. – Спр. 48363-48408. – 56 арк.
14. ІР НБУВ. – Ф. 46. – Спр. 68185. – Арк. 1.
15. ЦДІАК України. – Ф. 849. – Оп. 1. – Спр. 2. – 1 арк.
16. Иконников В. С. Максим Грек. – Вып. 1. – К., 1865. – 197 с.
17. Иконников В. С. Максим Грек и его время. Историческое исследование. – Вып. 2. – К., 1915. – 625 с.
18. ЦДІАК України. – Ф. 707. – Оп. 34. – Спр. 102. – 12 арк.
19. Иконников В. С. Общий взгляд на развитие науки русской истории. Вступ. лекція читанная в Университете Св. Владимира 12 сентября 1868 г. – К., 1868. – 22 с.
20. ЦДІАК України. – Ф. 849. – Оп. 1. – Спр. 77. – Арк. . 1- 2.
21. Университетские известия. – 1870. – № 6. – Офиц. част. – С. 7.
22. Радзівіл О. А. В. С. Іконников та В. Б. Антонович: єдність протилежностей? / Академія пам'яті професора Володимира Антоновича (16 – 18 березня 1993, м. Київ). – К., 1994. – С. 178.
23. ІР НБУВ. – Ф. 46. – Спр. 53. – Арк. 1 – 2.
24. Иконников В. С. Опыт исследования о культурном значении Византии в русской истории. – К., 1869. – 562с.
25. Державний архів м. Києва. – Ф. 16. – Оп. 469. – Спр. 138. – Арк. 650 – 652.

26. Иконников В. С. Русская женщина накануне реформы Петра Великого и после нее. Сравнительно – исторический очерк // Университетские известия. – 1874. – № 6. – С. 243-292; С. 411 – 455.

References

1. Instytut Rukopysu Natsional'noyi biblioteky Ukrayiny im. V. I. Vernads'koho (dali – IR NBUV). – F. 46. – Spr. 377. – Ark. 2.
2. Ikonnykov V. S. Kto byl pervyy Samozvanets? – K., 1866. – 56 s.
3. Kulykova-Radzivill O. A. Formuvannya istoriosofiyi V. S. Ikonnykova (do postanovky problemy) // Istorychnyy zbirnyk. Istoriya, istoriosofiya, dzhereloznavstvo. – K., 1996. – S. 142.
4. IR NBUV. – F. 46. – Spr. 373. – Ark. 3.
5. Ikonnykov V. S. Kto byl pervyy Samozvanets? (po povodu sochyneniya N. Kostomarova Kto byl pervyy Lzhedmytryy?. – Spb., 1864) // Unyversytet'skye yzvestyya. – 1865. – № 2. – Otd. 2. – S. 22 – 56; № 3. – S. 1 – 12.
6. Ul'yanovs'kyu V. I. Znanyu i ne znanyu V. S. Ikonnykov // Istorychni portrety. – K.: Lybid', 2004. – 453s.
7. Arkhiv Prezydiyi Natsional'noyi akademiyi nauk Ukrayiny. – F. 1. – Spr. 168/34. – Ark. 2.
8. Ikonnykov V. S. Ocherk razrobotky russkoy ystoriy v KhVIII veke. Lektsiya pryvat – dotsenta ymperatorskoho Khar'kovskoho Unyversyteta. – Khar'kov. – 1867. – 27 s.
9. IR NBUV. – F. 46. – Spr. 615. – 99ark.
10. IR NBUV. – F. 46. – Spr. 615. – Ark. 2.
11. Tsentral'nyy derzhavnyy istorychnyy arkhiv Ukrayiny u m. Kyievi (dali – TsDIAK Ukrayiny). – F. 2052. – Op. 1. – Spr. 486-487. – 2 ark.
12. TsDIAK Ukrayiny. – F. 2058. – Op. 1. – Spr. 236-242. – 12 ark.
13. R NBUV. – F. III. – Spr. 48363-48408. – 56 ark.
14. IR NBUV. – F. 46. – Spr. 68185. – Ark. 1.
15. TsDIAK Ukrayiny. – F. 849. – Op. 1. – Spr. 2. – 1 ark.
16. Ikonnykov V. S. Maksym Hrek. – Выр. 1. – K., 1865. – 197 s.
17. Ikonnykov V. S. Maksym Hrek y eho vremena. Ystorycheskoe yssledovanye. – Выр. 2. – K., 1915. – 625 s.
18. TsDIAK Ukrayiny. – F. 707. – Op. 34. – Spr. 102. – 12 ark.
19. Ikonnykov V. S. Obshchyy vz'hlyad na razvytye nauky russkoy ystoriy. Vstup. lektsyya chytannaya v Unyversytete Sv. Vladymyra 12 sentyabrya 1868 r. – K., 1868. – 22 s.
20. TsDIAK krayiny. – F. 849. – Op. 1. – Spr. 77. – Ark. . 1- 2.
21. Unyversytet'skye yzvestyya. – 1870. – № 6. – Ofyts. chast. – S. 7.
22. Radzyvil O. A. V. S. Ikonnykov ta V. B. Antonovych: yednist' protylezhnostey? / Akademiya pam'yati profesora Volodymyra Antonoycha (16 – 18 bereznya 1993, m. Kyviv). – K., 1994. – S. 178.
23. IR NBUV. – F. 46. – Spr. 53. – Ark. 1 – 2.
24. Ikonnykov V. S. Опыт yssledovaniya o kul'turnom znachenyy Vyzantyy v russkoy ystoriy. – K., 1869. – 562s.
25. Derzhavnyy arkhiv m. Kyieva. – F. 16. – Op. 469. – Spr. 138. – Ark. 650 – 652.

26. Ikonnykov V. S. Russkaya zhenshchyna nakanune reformy Petra Velykoho y posle nee. Sravnytel'no – ystorycheskyu ocherk // Unyversytet-skye yzvestyya. – 1874. – № 6. – S. 243-292; S. 411 – 455.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2015 р.

Л. Н. Тептюк., О. С. Худолей

**Научный путь известного украинского историографа
В. С. Иконникова (1841 – 1923 гг.)**

В статье анализируется жизненный и научный путь известного украинского историка Владимира Иконникова. Рассматриваются его научные достижения и вклад в развитие образования в Украине.

Ключевые слова: Университет Св. Владимира, научно-педагогические исследования, лекции, программы курсов, неопубликованные достижения.

L. Teptyik, O. Khudolei

**Scientific life of famous Ukrainian historian
V. S. Ikonnikov (1841 – 1923)**

The article examines the life and scientific way of famous Ukrainian historian Vladimir Ikonnikov. His scientific achievements and the contribution to the development of education in Ukraine are considered.

Key words: University by St. Volodymyr, scientific and pedagogical activities, lectures, programs of courses, unpublished investigations.